

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060101

DOM
2013-10-16
Stockholm

Mål nr
M 632-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2012-03-22 i mål nr M 991-10,
se bilaga A

KLAGANDE

E.ON Vattenkraft Sverige AB
Ombud: J S

MOTPARTER

1. Havs- och vattenmyndigheten
2. Kammarkollegiet
3. Länsstyrelsen Kalmar län
4. Naturvårdsverket

SAKÄGARE

1. H J
2. J-O J
3. J J

SAKEN

Ansökan om tillstånd till ombyggnad och effektivisering av Blankaströms kraftverk i
Emån i Högsby kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen fastställer mark- och miljödomstolens dom.

2. E.ON. Vattenkraft Sverige AB ska ersätta Kammarkollegiet för rättegångskostnader
i Mark- och miljööverdomstolen med 22 400 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från
dagen för denna dom till dess betalning sker.

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50
E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

BAKGRUND

E.ON. Vattenkraft Sverige AB ansökte hos mark- och miljödomstolen om tillstånd till ombyggnad och effektivisering av Blankaströms kraftverk i Emån. Mark- och miljödomstolen prövade först frågan huruvida lagligförklaring krävdes av den befintliga anläggningen och fann att så var fallet. Mark- och miljödomstolen uttalade att hinder på grund därav förelåg mot att bevilja tillstånd och avslag ansökan.

Bolaget överklagade domen. Mark- och miljööverdomstolen beslutade att inte meddela prövningstillstånd. Sedan bolaget överklagat beslutet har Högsta domstolen meddelat tillstånd till målets prövning i Mark- och miljööverdomstolen. Högsta domstolen anförde i beslut den 9 januari 2013 följande.

Målet gäller om och i så fall i vad mån det med stöd av 1880 års vattenrättsförordning meddelade tillståndet i 1889 års dom – att bereda drivkraft åt en större industriell anläggning – omfattar det aktuella vattenkraftverket. Efter vilka principer en sådan tillståndsdoms omfattning ska bestämmas är inte i alla delar klarlagt. Även frågan om betydelsen i det hänseendet av de senare meddelade avgörandena aktualiseras. Det är mot den bakgrunden av vikt för ledning av rättstillämpningen att målet prövas av högre rätt.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

E.ON Vattenkraft Sverige AB har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen fastslår att det befintliga kraftverket vid Blankaström omfattas av gällande tillstånd enligt dom av Handbörds häradsrätt den 25 november 1889 och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för prövning av bolagets ansökan om tillstånd.

Kammarkollegiet, Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har bestritt ändring.

Länsstyrelsen i Kalmar län har avstått från att yttra sig i målet.

Kammarkollegiet har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

UTVECKLANDE AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

E.ON Vattenkraft Sverige AB

Bolaget har vidhållit vad som anfördes i mark- och miljödomstolen och tillagt bl.a. följande.

Kraftverket invigdes i november 1917. Det har därefter inte ändrats på annat sätt än vad vattendomstolen lämnat tillstånd till genom olika domar. Att kraftverkets samtliga anläggningsdelar uppförts vid ett och samma tillfälle framgår av fotografier från dokumentation av kraftverksbygget.

Av domen från 1889 framgår tydligt att tillståndet omfattar såväl anläggande av damm och uppdämning av vatten som tillgodogörande av den uppsamlade vattenkraften för kraftproduktion. I 1880 års vattenrättsförordning ställs inget krav på att tillstånd ska förenas med uppgifter om på vilket sätt eller för vilket syfte vattenkraften får nyttjas. Detta är inte anmärkningsvärt eftersom det enligt då gällande regelsystem krävdes att sökanden disponerade över all fallhöjd och vattenkraft för att tillstånd till utbyggnad skulle kunna ges. Mot bakgrund av bestämmelserna i vattenrättsförordningen har det inte funnits anledning för häradsrätten att i domen närmare än vad som skett ange vad som ska gälla för nyttjandet. Häradsrättens dom, med stöd av vilken Blankaströms kraftverk uppförts och drivs, är helt i överensstämmelse med de krav som uppställdes enligt den lagstiftning som gällde då domen meddelades.

Varken ikraftträdandet av vattenlagen (1918:523), ÄVL, nya vattenlagen (1983:291), VL, eller miljöbalken (1998:808) har inneburit att tidigare meddelade tillstånd upphävts utan dessa äger fortsatt giltighet.

Flera frågor rörande Blankaströms kraftverk har under årens lopp varit föremål för vattendomstolens prövning.

I dom meddelad av Söderbygdens vattendomstol den 27 augusti 1948 mål A.D. 1/1947, har Finsjö Kraftaktiebolag befriats från skyldighet att hålla laxtrappa vid bl.a. Blankaströms kraftverk. Domstolen fastslår att ”enligt gällande tillståndsbesked för Blankaströms, Högsby, Finsjö övre och Finsjö nedre vattenkraftanläggningar i nedre delen av Emån – vilka anläggningar samtliga äro kraftverk för alstrande av elektrisk energi – skola vid kraftverken finnas inrättade laxtrappor, vilka också blivit utförda”.

Ansökan om utrivning av befintlig laxtrappa vid Blankaströms kraftverk var en åtgärd som enligt ÄVL utgjorde ändring av befintlig anläggning (11 kap. 30 §). Mot bakgrund av bestämmelsen hade vattendomstolen varit förhindrad att pröva bolagets ansökan utan föregående lagligförklaring, om det inte funnits ett gällande tillstånd till anläggningen. Någon sådan prövning har uppenbarligen inte ansetts nödvändig.

I dom meddelad av Växjö tingsrätt, vattendomstolen, den 7 november 1989, mål VA 13/1989, har Sydkraft Aktiebolag lämnats tillstånd till utrivning av befintliga intagsgaller och att istället insätta grovgaller. Domstolen konstaterar i domen att tillstånd att uppföra Blankaströms kraftverk i Emån lämnades genom dom av Handbörds häradsrätt den 25 november 1889.

Även denna ansökan avsåg åtgärder som enligt VL utgjorde ändring av befintlig anläggning. Mot bakgrund av bestämmelserna i denna lag hade vattendomstolen återigen varit förhindrad att pröva bolagets ansökan utan föregående lagligförklaring om det inte funnits ett gällande tillstånd till anläggningen (4 kap. 5 § andra stycket). Någon sådan prövning har uppenbarligen inte heller denna gång ansetts nödvändig.

I domar meddelade av Växjö tingsrätt, vattendomstolen, den 9 oktober 1991, mål VA 16/1991, och den 3 mars 1994, mål VA 5/1994 har efter ansökan av Kammarkollegiet meddelats ändrade villkor för bl.a. Blankaströms kraftverk till skydd för fisket. Även detta förhållande stödjer bolagets uppfattning att det inte finns någon oklarhet om att befintlig anläggning omfattas av gällande tillstånd.

Någon oklarhet om att Blankaströms kraftverk omfattas av gällande tillstånd har inte heller funnits vid de andra prövningar som skett av olika frågor under årens lopp. Inte heller har någon annan ifrågasatt kraftverkets laglighet under de dryga 90 år som det varit i drift.

Kammarkollegiet

Bolaget har inte visat att det finns något tillstånd till ett vattenkraftverk vid Blankaström. Domen från år 1889 avser inte prövning av vattenkraftverket, som enligt uppgift från verksamhetsutövaren uppfördes först 1917-1919. Tillstånd till den idag befintliga kanalen som avleder Nötåns vatten till kraftverket finns heller inte i någon dom som redovistas i målet. Den omständigheten att verksamhetsutövaren påstått att tillstånd finns till vattenkraftverksamhet i mål som avsett ändring av skyldighet i en dom om dammbyggnad och att ingen ifrågasatt påståendet innebär inte att tillstånd till vattenkraftverket uppkommit genom detta. Inte i någon av domarna som bolaget åberopat har tillstånd till ett vattenkraftverk eller en rätt att avleda 34 m³/s vatten till kraftverket prövats.

Naturvårdsverket

Enligt uppgift slutfördes utbyggnaden av kraftverket i Blankaström år 1917, dvs. 28 år efter 1889 års tillstånd att bl.a. skapa drivkraft för en större tilltänkt industrianläggning. Det kan ifrågasättas om det går att jämföra den diffust formulerade verksamheten att ”bereda drivkraft för en större industriell anläggning” med driften av ett vattenkraftverk. Det framgår inte hur den ursprungliga verksamheten var lokaliserad och utformad eller hur den bedrevs, samt inte heller vilka konsekvenser detta kan ha haft på vattenförhållandena. Det är oklart om den ursprungliga anläggningen enligt 1889 års dom ens uppfördes. I den tekniska beskrivningen uppges att den nuvarande anläggningen har ett annat syfte än den ursprungliga, nämligen att distribuera elenergi. Tillståndet är inte utformat så att det kan anses reglera den anläggning och verksamhet som uppfördes närmare 30 år senare. Det tillstånd som bolaget åberopar motsvarar i väsentliga avseenden inte den befintliga anläggningen och pågående vattenverksamheten. Tillståndet omfattar en kraftutvinning på dryga

1000 hästkrafter motsvarande drygt 735 kW, vilket ska jämföras med det nuvarande kraftverkets effekt på 2000 kW. Tillståndet i 1889 års dom saknar uppgift om det flöde som får utnyttjas, men med utgångspunkt i uppgifter om effekt och fallhöjd samt med ett antagande om 80 procents verkningsgrad kan rätten till utnyttjande av flödet beräknas till mellan 11 och 15 m³/s, där 11 m³/s motsvarar 735 kW och 15 m³/s motsvarar 1 000 kW. Detta ska jämföras med den nu utnyttjade vattenföringen på 34 m³/s. Även om domens innebörd vad gäller vattenavledningen utifrån tillgängligt underlag inte går att exakt precisera så går den befintliga vattenavledningen utöver vad som regleras i ett befintligt tillstånd. Den nuvarande anläggningen skiljer sig också på flera andra sätt från den som beskrivs i 1889 års dom. Detta gäller exempelvis avledande av vatten från Nötån samt intags- och utloppskanal som avleder vatten från huvudfåran, som därmed torrläggs 270 dagar per år. Det framgår inte när vattenavledningen och kraftutvinningen ökades och i andra avseenden förändrades jämfört med ursprungstillståndet. Att ursprungsdomen fortfarande gäller kan inte tas till intäkt för att den skulle medge förändringar av anläggningen och verksamheten även om förändringarna skulle ha kunnat tillåtas om de prövats enligt dåtida bestämmelser. Eftersom bolaget inte ansökt om lagligförklaring av genomförda ändringar kan den nu ansökta ändringen av anläggningen och verksamheten inte tas upp till prövning.

Havs- och vattenmyndigheten har vad gäller frågan om verkan av 1889 års dom anfört i huvudsak samma omständigheter som Kammarkollegiet och Naturvårdsverket.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen finner att målet kan avgöras utan huvudförhandling.

Sedan målet återförvisats har Mark- och miljööverdomstolen att i enlighet med Högsta domstolens beslut ta ställning till frågan om den år 1889 meddelade domen omfattar det befintliga vattenkraftverket.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att mark- och miljödomstolen inte har tagit ställning till om den av bolaget presenterade miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller

kraven i 6 kap. miljöbalken. Ett sådant särskilt beslut ska meddelas enligt 6 kap. 9 § miljöbalken, och om miljökonsekvensbeskrivningen inte är godtagbar utgör detta hinder mot att pröva ansökan (NJA 2009 s. 321). Högre rätt är i och för sig oförhindrad att ex officio behandla fråga om rättegångshinder. Mot bakgrund av handläggningen av detta mål avstår Mark- och miljööverdomstolen från att nu ta ställning till miljökonsekvensbeskrivningen. Om bolagets här förda talan vinner bifall får denna fråga alltså, efter återförvisning, prövas av mark- och miljödomstolen.

Mark- och miljööverdomstolen noterar också att bolagets ansökan avser ombyggnad och effektivisering av ett vattenkraftverk beläget i Emån, vilket vattendrag omfattas av bestämmelsen i 4 kap. 6 § miljöbalken. Vattenverksamhet är där förbjuden om den inte förorsakar endast obetydlig miljöpåverkan (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom i målet M 6229-12).

I frågan om den år 1889 meddelade domen omfattar det befintliga kraftverket eller om lagligförklaring av detsamma krävs gör Mark- och miljööverdomstolen följande bedömning.

Enligt övergångsbestämmelserna till miljöbalken ska tillstånd, godkännanden, lagligförklaringar, undantag, dispenser och medgivanden samt villkor som avser verksamheter fortsätta att gälla om de har meddelats genom beslut enligt bestämmelser i äldre lag (5 § MP). Om en vattenanläggning har tillkommit utan tillstånd enligt äldre lagstiftning eller om tillståndsfrågan beträffande en sådan anläggning är oklar, får den som äger anläggningen eller avser att utnyttja den för vattenverksamhet begära prövning av anläggningens laglighet (lagligförklaring). Begärs tillstånd att ändra en vattenanläggning som har tillkommit utan tillstånd före miljöbalkens ikraftträdande ska en sådan ansökan göras (17 § MP).

Vid bedömningen av vad tillståndet i domen från år 1889 omfattar är utgångspunkten stadgandet i 10 § vattenrättsförordningen. Där föreskrevs att ”vill någon göra ny eller förändra äldre dam, göre anmälan derom hos domaren...”. Vidare stadgades att ”efter det frågan sålunda vunnit nödig utredning med alla tillhörande omständigheter, bestämme rätten om och under hvilka villkor byggnaden må inrättas, så att annan i sin

rätt deraf ej må förnärmas....”. Förordningen innehöll inte någon särskild rättskraftsregel. Det framgår av förarbetena (Vattenrättsförordningen m.m.; 1882, s. 30 ff) att man under beredningen av lagstiftningsärendet diskuterade regler om obligatorisk prövning med preklusiv verkan även mot andra rättighetsägare än sådana som förde talan i målet. Sådana regler ansågs dock inte böra införas. Ett tillståndets omfattning och rättskraft får alltså bedömas genom tolkning av det åberopade tillståndet.

Vattenrättsförordningen angav inte särskilt att anmälan och förprovning skulle avse med en dammanläggning samhöriga anordningar. Det var dock möjligt att låta prövningen omfatta även sådana anläggningar (jmf NJA 1904 s. 58).

Av 1889 års dom framgår att ansökningsen avsåg rättighet att över Emån ovanför Blankaström anlägga damm för att med den uppsamlade vattenkraften med mera än 1000 hästkrafters styrka bereda drivkraft åt en tilltänkt större industriell anläggning. Då domstolen fann att den skada på berörd jord som kunde förväntas uppstå var ringa jämfört med den nytta som var att vinna genom vattenkraftens storlek och styrka bifölls ansökan med vissa villkor. Exempelvis föreskrevs att det för fiskens gång skulle anordnas uppgångsränna eller fisktrappa. Det får anses klarlagt att det genom domen gavs tillstånd att anlägga en damm över Emån och att använda vattenkraften från uppdämningen.

Den aktuella domen innehåller emellertid inte någon redovisning av eller några uppgifter om den industriella anläggning för vars syfte dammen skulle anläggas. För att det ska vara möjligt att avgöra om dammanläggningen och dess delar ändrats i förhållande till vad som förutsattes vid prövningen måste det framgå på något sätt av domen att anläggningen eller däri ingående delar varit föremål för behandling (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom i målet M 5933-12). Enbart den omständigheten att det i tillståndet till dammen anges att syftet med denna är att bereda drivkraft åt en tilltänkt större industriell anläggning kan inte anses innebära att kraftverket och de anordningar som behövdes för driften av detta omfattades av prövningen och det meddelade tillståndet. Detta behöver i och för sig inte betyda att uppförandet och

driften av kraftverket var otillåtna. Däremot kan anläggningen inte anses åtnjuta det skydd mot senare invändningar och krav som ett rättskraftigt tillstånd ger.

Bolaget har åberopat att domstolarna vid tidigare prövningar av vattenanläggningarna och vattenverksamheten vid Blankaström ansett att det finns tillstånd till dessa genom 1889 års dom. Genom domen från 1948 befrias ägaren från skyldigheten att enligt gällande tillstånd hålla laxtrappor. Denna prövning avser en skyldighet som följer redan av 1889 års dom att anlägga dammen. Domarna från åren 1991 och 1994 avser de villkor som föreskrivits istället för skyldigheten att hålla laxtrappor. Det framgår inte vilken prövning som legat till grund för rättens utgångspunkt att det finns gällande tillstånd. När det gäller 1989 års dom, där tillstånd lämnas till att byta ut galler framför intagen till kraftverket, har rätten visserligen haft anledning pröva om tillståndet enligt 1889 års dom omfattade också kraftverket, men det framgår inte heller här vilken prövning som legat till grund för rättens utgångspunkt i detta avseende.

Ett tidigare ställningstagande i den prejudiciella frågan om giltigt tillstånd finns skulle kunna ha viss bevisverkan vid en senare prövning av samma fråga, men kan inte i sig medföra att ett rättskraftigt tillstånd ska anses ha uppkommit.

Kammarkollegiet och Naturvårdsverket har påtalat att vatten till kraftverket avleds bl.a. från Nötån och att tillstånd saknas i den delen. Bolaget har inte ens påstått att denna avledning omfattas av 1889 års dom. Det kan särskilt noteras att Nötån tycks ha runnit in i Emån nedströms dammläget.

Det åligger verksamhetsutövaren att visa att giltigt tillstånd finns (jfr MÖD 2012:26-28). Mark- och miljööverdomstolen finner inte visat att 1889 års dom innefattar tillstånd att anlägga och driva det befintliga vattenkraftverket med de anordningar som förutom dammen krävs för driften. Ansökan om tillstånd till nu aktuell ombyggnad och effektivisering bör därför omfatta ansökan om lagligförklaring av kraftverket och dessa anordningar. Bolagets överklagande ska alltså avslås.

Eftersom fråga är om ansökan om vattenverksamhet och bolaget som sökande klagat till Mark- och miljööverdomstolen ska bolaget enligt 25 kap. 2 § andra stycket

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen

DOM

M 632-13

miljöbalken svara för motparts kostnader i Mark- och miljööverdomstolen. Vad Kammarkollegiet har yrkat är skäligt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2013-11-12

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ulla Bergendal och Henrik Runeson, tekniska rådet Dag Ygland samt hovrättsassessorn Anita Seveborg, referent.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2012-03-22
meddelad i
Växjö

Mål nr M 991-10

SÖKANDE

E.ON Vattenkraft Sverige AB

Ombud: J S

SAKEN

Ansökan om tillstånd till ombyggnad och effektivisering av Blankaströms kraftverk i Emån, Högsby kommun, Kalmar län

Avrinningsområde: 74 N: 6 342 154 E: 555 348 (SWEREF 99)

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår ansökan.
2. Sökanden ska betala ersättning för rättegångskostnader till:
 - a) Kammarkollegiet med fyrtiosjutusen sexhundrafemtiotvå (47 652) kr.
 - b) Länsstyrelsen i Kalmar län med trettiofyratusen fyrahundra (34 400) kr för arbete.
 - c) Havs- och vattenmyndigheten med trettiotusen niohundra (30 900) kr, varav 23 400 kr för arbete och 7 500 kr för utlägg.

På samtliga ersättningsbelopp ska utgå ränta enligt lag från den 22 mars 2012 tills betalning sker.

Dok.Id 204854

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

ANSÖKAN

E.ON Vattenkraft Sverige AB, i fortsättningen Sökanden, har ansökt om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken till ombyggnad och effektivisering av Blankaströms vattenkraftverk i Emån i huvudsaklig överensstämmelse med vad som närmare redovisas i ansökningshandlingarna.

Av handlingarna framgår att de åtgärder som omfattas av tillståndsansökan är:

- Upprustning av ett befintligt aggregat samt renovering av turbinsump och sugrör, borttagande av det andra befintliga aggregatet samt ombyggnad av vattenvägen till ett nytt utskov.
- Uppförande av en ny maskinstation på åns högra sida vid slutet av befintlig intagskanal och som förses med ett aggregat utrustat med en kaplanturbin.
- Ökning av den hydrauliska arean i befintlig intagskanal genom breddning och fördjupning för att erhålla optimala inströmningsförhållanden samt borttagande av befintligt utskov i intagskanalen vid läget för den nya maskinstationen och anslutning av det nya aggregatet till befintlig intagskanal.
- Ökning av den hydrauliska arean i befintlig utloppskanal genom breddning för att möjliggöra avledning av vattnet från det nya aggregatet, vilket ansluts till utloppskanalen samt förses med falsar för sättavstängning i utloppet.
- Utförande av erforderlig förstärkning av intagskanalens dammvall samt ökning av avbördningskapaciteten vid utskov 6 genom sänkning av tröskeln
- Upprustning av befintlig väg och anordnande av en uppställningsplats i anslutning till stationsbyggnaden, borttagande av befintlig gångbro över Nötån som ersätts med en bro som tål tunga transporter.

Av ansökningshandlingarna framgår vidare bland annat att sökandebolaget med denna ansökan avser att utöka drivvattenföringen i anläggningen från nuvarande 34 m³/s till 47 m³/s.

YTTRANDEN

Yttranden över ansökan har inkommit från Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, Fiskeriverket/Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen i Kalmar län samt från enskilda sakägarna J J, H J och J-O J.

Från remissmyndigheternas sida har bland annat framförts kritik mot stora brister i miljökonsekvensbeskrivningen och övrigt underlagsmaterial och krav på att domstolen prövar tillåtligheten av hela kraftverksanläggningen.

Kammarkollegiet, Länsstyrelsen samt Havs- och vattenmyndigheten har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen prövar först frågan huruvida föreliggande ansökan uppfyller kravet i 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken på att tillstånd till ändring av en vattenanläggning endast får meddelas om ursprungsanläggningen är tillståndsgiven.

Sökanden har beträffande denna fråga gjort gällande att den pågående verksamheten vid Blankaströms kraftverk redan har prövats och enligt 5 § lagen om införande av miljöbalken ska tillstånd som meddelats enligt vattenlagen (1983:291) eller äldre bestämmelser fortsätta att gälla också efter miljöbalkens ikraftträdande.

Mark- och miljödomstolen finner utrett att en regleringsdamm i Emån strax uppströms Blankaströms kraftstation tillståndsprövats genom en dom av Handbörds Häradsrätt den 25 november 1889. I domen redovisades bl.a. hur regleringsdammen skulle vara utformad och det föreskrevs att ett dämningsskilt skulle sättas i Häckleberget uppströms dammen samt bestämmelser om att förebygga uppdämning över det fastställda märket.

Blankaströms kraftverk med tillhörande anläggningar har enligt sökandens uppgifter uppförts under perioden 1917-1919.

Enligt domstolens bedömning innefattar 1889-års dom inte något tillstånd att uppföra någon anläggning för elkraftproduktion, en verksamhet som väl för övrigt knappast varit påtänkt vid den tidpunkten. Däremot kunde domstolen vid synen i målet beskåda en tidigare använd sågverksbyggnad på den vänstra stranden av Emåns gamla åfåra. Således saknar den befintliga kraftstationen vid Blankaström med tillhörande intagskanal m.fl. anordning gällande vattenrättsligt tillstånd. Noteras kan vidare att den befintliga kraftverksanläggningen tillgodogör sig vatten från och påverkar förhållandena även i Nötån, något som inte synes ha beaktats vid 1889 års prövning.

I detta mål ansökta åtgärder innefattar enligt mark- och miljödomstolens bedömning omfattande ändringsarbeten på den befintliga anläggningen samt tillskapande av en helt ny kraftverksbyggnad.

Enligt 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken får tillstånd inte lämnas till att ändra en vattenanläggning som har tillkommit utan tillstånd med mindre än att ansökan samtidigt göras om prövning av anläggningens laglighet (laglighetsförklaring). Denna bestämmelse motsvaras av den tidigare gällande bestämmelsen i 4 kap. 5 § andra stycket vattenlagen (1983:291). Enligt av sökanden lämnade uppgifter anlades kraftstationen någon gång under perioden 1917-1919 och således möjligen i tiden före ikraftträdandet av vattenlagen 1918:523, varigenom tillståndsplikt för anläggningar av detta slag infördes. Emellertid torde stadgandet vara tillämpligt oavsett om tillståndsplikt enligt äldre lag har förelegat eller inte (jfr Strömberg: Vattenlagen med kommentarer, Stockholm 1984, sid. 76).

Mark- och miljödomstolen har berett Sökanden möjlighet att komplettera sin ansökan med en begäran om lagligförklaring av kraftverksanläggningen men Sökanden har vidhållit sin inställning att anläggningen redan har tillståndsprövats.

Med hänsyn till det ovan anförda föreligger redan på den grunde att vattenrättsligt tillstånd saknas till befintlig kraftverksanläggning vid Blankaström hinder mot att bevilja ansökt tillstånd till utbyggnad av anläggningen.

Ansökan ska därför avslås.

Anledning saknas att ifrågasätta skäligheten av de rättegångskostnader som Kammarkollegiet och länsstyrelsen yrkat ersättning för.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 427)
Överklagande senast den 12 april 2012.

Jonny Boo

Bertil Norén

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Jonny Boo, ordförande, och tekniska rådet Bertil Norén samt de särskilda ledamöterna Bo Essvik och Ingemar Frejdh.